

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาหลักการและเหตุผล

ประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 11 ในช่วงผ่านมา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรม และเทคโนโลยีซึ่งมีการเติบโตในด้านต่างๆอย่างรวดเร็ว การพัฒนาในด้านต่างๆมีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ผลของการพัฒนาได้เพิ่มจำนวนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประชากรและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลต่างๆที่ทำลายสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ปัจจุบันปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยได้เป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างก็เล็งเห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่ต้องร่วมกันแก้ไข เพราะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนทุกระดับ ตั้งแต่องค์การบริหารส่วนตำบล จนถึงระดับเทศบาล กรุงเทพมหานครและเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคต่างๆปัญหานี้ในวันจะทวีความรุนแรงและก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในสังคม เช่น ส่งกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคและแมลง รวมถึงทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ฉะนั้นจึงเป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการจัดการอย่างเร่งด่วน(กรมควบคุมมลพิษ,2542)

ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาของชุมชนทุกระดับ เพราะพฤติกรรมบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปจากผลของการพัฒนาเศรษฐกิจ และการรับเอาวัฒนธรรมจากประเทศตะวันตก คนในประเทศพัฒนาจะผลิตขยะขึ้นในแต่ละวันมากกว่าคนในประเทศที่กำลังพัฒนาเท่าตัว ปัญหาดังกล่าวรวมทั้งการลดลงของทรัพยากรธรรมชาติอันเนื่องมาจากการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ทำให้มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเริ่มตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องลดปริมาณขยะมูลฝอยลง นอกเหนือจากการแก้ไขปัญหการจัดการขยะมูลฝอย โดยการวางแผนจัดการที่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการเก็บขนและวิธีการกำจัดเพื่อส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมให้น้อยที่สุด และได้มีการหาแนวทางร่วมที่จะแก้ปัญหาที่จะลดปริมาณขยะมูลฝอย(Waste Minimization) ได้แก่การพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะที่ทิ้งแต่ละวัน และส่งเสริมให้ประชาชนมีการคัดแยกวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์อีก(Recycle)

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และพาณิชย์กรรมต่างๆส่งผลให้เกิดปัญหาติดตามมาหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมถูกคุกคาม ปัญหาขยะจากอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนท้องถิ่นเริ่มตกต่ำลง ปัญหาขยะที่ไม่สามารถกำจัดได้ ล้วนเป็นปัญหาที่กระจายทั่วในเขตเมืองของจังหวัดเพชรบูรณ์ และขยายวงกว้างลงสู่ตำบลบ่อไร่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ตำบลบ่อรัง เป็นตำบลเก่าแก่ตำบลหนึ่งในอำเภอวิเชียรบุรี โดยมีประวัติเล่าสืบต่อกันมาว่า เดิมมีชาวบ้านอพยพมาจากนครราชสีมา สาเหตุที่อพยพเนื่องจากแพศีสงครามสมัยท้าวสุรนารี มีชาวบ้านส่วนหนึ่งอพยพมาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเล็ก ๆ บริเวณบ้านบ่อรัง และบริเวณบ้านน้ำร้อนได้กลับไปรับญาติพี่น้องที่เหลือมาอยู่ด้วย ปัจจุบันมีจำนวนประชากร 15,472 คน 22 หมู่บ้าน และ 4,706 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากตำบลบ่อรังเป็นตำบลใหญ่ มีประชากรจำนวนมาก ทำให้มีขยะเกิดขึ้นในเขตการปกครองท้องถิ่น จำนวน 3.78 ตัน/วัน ขยะส่วนใหญ่จะแบ่งเป็น พลาสติก 93% กระดาษ 3% แก้ว 2% โลหะ 2% ทางอบต.บ่อรังจะดำเนินการจัดเก็บขยะและนำไปเทกองที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลสระประคู้ ซึ่งอบต.บ่อรังจะเสียค่าใช้จ่ายให้ปีละ 60,000 บาท และในปี 2560 นี้ทางอบต. บ่อรังกำลังจะได้รับงบประมาณจากทางจังหวัดเพชรบูรณ์ในการดำเนินการสร้างโรงกำจัดขยะแบบครบวงจร ซึ่งจะเปิดให้บริการต่ออบต.บ่อรังและอบต.ใกล้เคียงในอนาคต ในการดำเนินงานจัดเก็บขยะของอบต. ถึงแม้จะได้มีการให้ความรู้และพาชาวบ้านไปศึกษาดูงานการจัดการขยะของจังหวัดอื่นที่ประสบความสำเร็จ จนทำให้ประชาชนสามารถคัดแยกขยะก่อนทิ้ง แต่ก็ยังมีประชาชนส่วนน้อยที่ยังไม่ตระหนักถึงปัญหาขยะ และไม่ให้ความร่วมมือ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นและความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ซึ่งยังมีประชาชนที่ไม่ให้ความร่วมมือการจัดการขยะแบบถูกต้องตามหลักวิชาการกับอบต.บ่อรัง ผู้วิจัย จึงได้เสนอโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัญหา และความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย ตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
4. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

ประชาชนตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่ควรทำ

การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การดำเนินการกักเก็บ รวบรวม ขนส่งและกำจัดขยะ รวมทั้ง การลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การคัดแยกขยะ การใช้ซ้ำ และการรีไซเคิล เป็นต้น และโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนในการเสนอปัญหา วางแผน การแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหาด้วยกัน รวมถึงการเสียสละกำลังกาย กำลังสติปัญญาหรือกำลังทรัพย์ เพื่อให้การแก้ปัญหาบรรลุผลตามที่กำหนดไว้ รวมถึงการติดตามประเมินผล เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาการมีส่วนร่วมต่อไป ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมนอกจากจะสามารถแก้ไขปัญหาได้แล้วยังทำให้ประชาชนได้ใช้ศักยภาพของตนในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับความต้องการจริงของพื้นที่อีกด้วย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1 ทำให้ทราบว่างค์การบริหารส่วนตำบลบ่อรัง มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้มีปัญหาในการจัดการ
- 2 ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนที่มีต่อการจัดการปัญหาขยะที่ผ่านมาของตำบลบ่อรัง
- 3 ทำให้ได้แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วมและตรงความต้องการของประชาชนในตำบลบ่อรัง